

FOIA BELETRISTICA.

Ese de două ori într'o luna, adeva în 1 și 15 după c. v. în formatu de o còla și jumetate. — Atâtu manuscriptele, câtu și banii de prenumeriune sê se adreseze la redaptiune, localulu acestei-a : **Strat'a postei vechie nr. 1. etagiulu 1. nr. 96.**

Pretulu de prenumeriune pentru provinciile austriace : **la anu 5 fl. la ½ de anu 2 fl. 50 cr.**; pentru Romania și strainetate **la anu 7 fl., la ½ de anu 3 fl. 50 cr. v. a.** — Prenumeratiune la trei lune nu se primesce. — Manuscriptele nepublicate se ardu.

Anulu II. 1864.

Nr. 2.

Pest'a 1527. Ianuariu.

Resunetu

rostutu în adunarea juniloru romani d'în Vien'a cu ocasiunea serbării
ajunului anului nou.

O voi plepande ramuri, ce sunteti resarite
D'în nobil'a trupina a gintii lui Cuirinu !
O voi, d'în patru unghiuri a patriei iubite,
Ce-aici-a ve oprirati d'în sborulu peregrinu !
Aici ve concentrarati cu scopuri salvatorie
S' aflatu lumin'a chiara, ce 'nnaltia pre-unu poporu
Strivitu de vandalismulu erudimiloru barbare,
Ce-au sguđuitu pamentulu prin ordiele loru ;
Permiteti muzei mele, sê 'ntòrca pre-o clipita
Istoricele pagini a tristulu trecutu ;
Sî spre viitorimea de toti cu focu privita
Sê 'ndrepte a sa cantare în cestu solemnu minutu !
Sê cante dens'a astadi, privindu ca prin ochiana
La culmea ferieirii, ce zace 'n venitoriu,
Pre care e depinsa a patriei icòna,
Sî sòrtea natiunii sî bravii salvatori.

Gepidi, Avari și Getii, și Huni și Tatarime,
Pagan'a Semiluna, și alte semintii
Turbate trierara 'n selbateca crudime,
Sî scuturau te a globulu, ca negre vijelii ;

Sî un'a după alt'a si-alese scump'a prada
Pre Daci'a, lasata de-ai sei protegetori ; —
Dar' un'a după alt'a a trebuitu sê cada
Cu mirsiavele scopuri de fi profanatori.
Sî unde s'astu aceste popore depravate,
Ce eugetau, câ lumea e privilegiulu loru ?
Mai multe pedepsite de negrele pecate
Cu totulu se perdura 'n abisu 'ngrozitoriu ; —
Sî frivolele numai spre nume de rusine,
Istori'a ni spune, câ 'n urma li-au remasu ;
Èr' cele, ce restèza în numeru mai putiene,
Serbèza-ajunulu mortii și tristulu parastasu.

Romanulu in sa astadi se afla în junètia
Cu însusiri pré apte spre a se innaltia,
De și cu-atâte chinuri de-amarnica tristètia
Pre scen'a sortii sale avu a se lupta.
Acèst'a e dovèda, o demustrare via,
Câ-acestu poporu cu fala în lume e chiamatu,
Sê jòce-o rola dèdna de sacr'a-si istoria,
În care alu seu nume va fi eternisatu.

Dar' care suntu acele mediulóce cuvenite,
 Ca sê ni-ajungemu scopulu, sî tient'a ce dorimu? —
 Trei câi se potu numire, ce trebe urmarite,
 De vremu cu toti la trépt'a sperantiei sê venimu.
 Cultura generala, poterile unite,
 Sî 'n fine mai cu sêma lucrarea 'n vederatu;
 Aceste trei mediulóce suntu armele menite,
 Spre-a bate 'n ori ce lupta contrariulu îngamfatu.

Fetiori cu sufletu nobilu, fetiori de tóta man'a,
 Cu sangele lui Romulu, cu bratie de eroi,
 Aideti in lumea larga, sê castigâmu lumin'a,
 Pre care sê-o strapunemu in patria la noi!
 Jertfimu, jertfimu cu totii cu-unu sufletu, cu-o credintia
 La-a patriei naltiare, alu nostru visu frumosu;
 Sê-i facemu cale mandra in arte sî sciintia,
 In totu ce e virtute, nobilu sî 'ngeniosu.

Sborâmu ca albinutie pre campuri departate,
 D'in florile 'nvierii noi mnere sê-adunâmu,
 Ca sê 'nduleimu cu dens'a plantutiele 'nsetate
 De murs'a desvoltarii, sî sê le educâmu!
 Ca sê creâmu noi temple si sante edifice,
 Prin care sê 'nflorésca alu nostru ornamentu,
 Sâ póta-odata 'n fala a nôstra mama dîce,
 Că este fericita in scumpulu seu pamentu.

Atunci strigá-va mam'a cu versu de bucuria
 Prin angerulu unirii la bravii sei fetiori:
 Veniti voi, scumpii mamei, d'in munti sî d'in campie
 Sub aripele mele sê ve cuprindu cu-amoru.
 Er' voi fecióre june manunchiu de floricele
 Culegeti d'in gradin'a frumósá de Carpati;
 Legati-le 'n cunune cu-a vóstre degetiele,
 Sî dati-le la fii-mi, la bravii vostri fetiori.

Veniti, veniti cu totii, sê facemu d'impreuna
 Dorit'a serbatóre, momentulu gratiosu,
 Si pre-ale mele bratie, pre tiern'a mea strabuna
 Sê-mi arangeati o hora, triumfulu meu pompusu; —
 Că-ci astadi mi se curma neçasurile grele,
 In care eu gemusemu de seculi numerosi;
 De adi iéu haina alba de crini, de vioarele,
 Spre semnu că-su liberata prin fiii-mi generosi.

Atunci voru fi Carpatii aceea, ce fusese
 In antic'a Elada Olimpulu celu divinú,
 Pre care naltulu Joe siedintia si pusesé,
 Sî care pre toti dieii i cuprindeá in stau.
 Parnasulu, Eliconulu, voru fi 'ntr' a nôstra tíera,
 Sî muzele romane intr' ensi voru prosperá;
 Penatii sî cu Larii, uitârii ce ne dara,
 Atunci cu bucuria la noi s'oru re'torná.

Astre'a virginala, ce parasi cu gele
 Pamentulu, ce-lu vediu de crime profanatu,
 Lasá-va resiedinti'a strapuse intre stele,
 Sî 'n sboru ni va aduce totu binele-asteptatu.
 Dreptatea cu-adeverulu voru fi in armonia,
 Concordi'a cu pacea atunci-a voru domni;
 Atunci a nôstra mama pre culmea de mandria
 S'a bucurá d'in sufletu sî se va prémari.

Minerv'a strumenita cu arm'a 'ntieleptiunii
 Va fulgerá sciintia, ceresculu ornamentu,
 Ce-o sê regenereze plantutiele natiunii,
 Stropindu-le cu rou'a d'in bratiulu seu celu santu.
 Sî evulu celu de auru cu radie stralucinde
 Atunci ni va suride, atunci ni va zimbí;
 Sî dulca fericire in bratie ne-a cuprinde, —
 Romanulu va fi mare, Romanulu va trai.

Vien'a in 13. Ianuariu 1864.

V. Bumbacu.

Emili'a séu Viptim'a amorului.

— Intemplare adevrata. —

In un'a d'in schimbatiósele dîle a le lui Martiu 1862 se premlá Dnulu C. cu pasi repedi prin chili'a sa, tienendu in mana o epistolutia, care negresítu trebue sê fia fostu caus'a cugetârii lui adence; pre fati'a lui se jocá seriositatea cu unu surisu ironicu, sî candu cautá câte odata in biletulu, ce lu tieneá in mana, nori grei cuprindeau fruntea lui. Elu prejudecá ce-va adencu, sî asia nici nu oservá, candu se deschise usi'a, sî inlaintu intrá Dómn'a C. soti'a sa. Ea, vediendu pre sotiulu seu in positiunea asta seriósá, nu voi a-lu desteptá d'in meditatiunile sale sî numai intr' unu tardiu lu intrerupse: „Ah! bunulu meu sotiú, trebue sê ti-se fia intemplatu vr' o nenorocire, de esci asia tristu.“

„Nu, nimicu, drag'a mea, ci uita pana unde duce neobraznici'a pre omu,“ sî cu aceste predica epistol'a dómnei C., care citescé.

„Domnulu meu! De candu am vediutu in-tăia ôra pre fic'a DTale Emili'a, ânim'a mea arde intr' unu focu divin. De atunci numai unu cugetu sî o dorintia ocupa fiinti'a mea, care me va duce in bratiile fericirii; ea e, de a poté numi pre Emili'a soti'a mea. Consimtîrea ei me îndemna de a cere binecuvântarea Dvôstra....

„Acést'a nu se pôte,“ o intrerupse parintele Emiliei, „sî eu nici candu nu me voi uvoiu la acea, ca fic'a nôstra sê-si dee man'a unui june, care nu e d'între boerii tieriei.“

„Lasa-te, barbate, de idei de aceste, câ-ci fericirea nu se pôte impune unei fiintie, sî tu ai fî celu mai nedreptu cu fic'a ta, déca i-ai negá binecuvântarea.“ —

Câte-va septemane dupa cele narate, intr' un'a d'in frumôsele sere de primavéra a anului 1862, candu ceriulu erá seninu sî lun'a mandra plutiá ca o dîna pre bolt'a azura, intelnimu pre Emili'a, eroîn'a nôstra sî pre parintii sei in pavilionulu, asediatu in centrulu gradinei in floritôrie, ce infrumsetiá asia de placutu palatulu familiaru.

Emili'a s'a nascutu in Moldo-Romani'a d'in parinti nobili. Ea si-a terminatu studie primarie in pensionatele de aci sî, documentandu in etate de 14 ani talentu sî placere spre artele musicale, parintii sei o tramisera la anulu 1858 intr' unu institutu d'in Belgi'a, unde studiá pana in anulu 1862, candu se reintorse acasa, in bratiile parintiloru sei. Simtiementulu natiunale erá atâtu de inradacinatu in ânim'a ei juna, in câtu unirea Romaniei sî consolidarea natiunii romane au formatu o idea innalta in jun'a amabila, sî ea priviá aceste de singurulu mediulocu de mantuire, visulu de aur alu patriei sale. Istetîmea mintii, fineti'a geniului, precum sî frumseti'a sa rara i-a atrasu aspectulu toturoror-a sî mai alesu a juniloru nostri, d'între cari unulu, june oficeriu romanu, ce se aflá in servitiulu armatei franceze, erá ranitu in ânima de nobleti'a Emiliei, si acestu-a sî tramise, aflandu amorulu seu resunetu in peptulu junei nôstre, biletulu, ce causá parintelui Emiliei cugetarea adencá, in care lu-amu aflatu la inceputulu naratiunii nôstre.

Acést'a séra erá menita spre a innecá sperantiele sî visulu celu frumosu alu junei nôstre eroine; Domnulu C. detiermurise a-i face cunoscuta voi'a sa. Emili'a, sciindu câ amantele seu a cerutu binecuvântarea parintiloru ei, se adresá cu gratiôsele sale expresiuni:

„Iubite tata! Anim'a mea e petrinsa de o dorere mare. Eu vedu, câ DTa Te areti de totu

rece, ba mai nu vrei sê scii de biletulu, ce ti lu-a adresatu Dlu T. Afla, câ eu iubescu d'in tóta poterea sufletului pre Dlu T., care e omu prudentu, de unu caracteru nobilu, sî care acuma mi-e amicul celu mai fidelu; binecuvântarea DTale, de care Te rogu, mi lu va dá in sa de soti u sî eu voi u fî fericita.“

„Fiic'a mea!“ respunse parintele betranu, „tôte suntu prédrepte, ce le-ai dîsu, dara eu nu-ti pot u implinî cererea ta d'in ôre care consideratia familiara. In sotîrea acést'a ar fî in privinti'a zestrei in desavantagiulu meu; tu nu esci pentru Dlu T., sî asia departe-ti ori ce sperantia de a castigá invoirea mea,“ sî cu aceste trecu in o chilia laterala. Cuvintele aste avura o astufeliu de influentia puternica asupra ânimei Emiliei, încátu ea fara voia i urmà, sî acuma parintele seu siedeá pre o sofa, cu bratiile intinse pre genunchi sî adencitu in cugete seriôse. Emili'a lu privi unu momentu cu tristétia, pre urma i dîse:

„Iubite tata! Ddieu a facutu, ca acést'a séra sê fia trista pentru mine, dara pôte câ-mi va respalatî suferintiele mele prin fericirea, ce mi-o pastréza viitoriulu, sî care acum zace in manele DTale. Tata, fiu generosu, mai alesu candu vedi pre tapetu fericirea ficei DTale. Eu nu voi u sê fiu o ficea culpabila, ca cele mai multe, cari calca convoirea parintiloru. Interesulu personalu alu D. T. se va contopî in interesulu generalu alu familiei nôstre, sî eu voi u fî fericita de amorulu, catra care sbóra sufletulu meu. O, eu lu iubescu cu poterea sî afectiunea ânimei mele june, si asi vré mai bine mórte, decátu perderea acestoru simtieminte dulci, ce mi le casiunéza amorulu.“

„Emilia, voesci dóra sê-mi impuni vointi'a ta? Eu ti-am spus, câ d'in acést'a nu va fî nimicu,“ o intrerupse Dlu C.

Jun'a Emilia aruncá o privire trista spre pavilonu, ce desteptase in ea atâte suveniru dulci sî amare totu deodata, sî cu tonulu unei profunde doreri dîse:

„Asculta, parintele meu! Ti-am vorbitu ca o ficea supusa, Ti-am vorbitu de simtiemintele caritabile, ce le asteptu de la DTa.... Ah! capulu meu arde, sangele ferbe, desperarea ródé ânim'a mea juna... Tata, eu moru, déca...“

Acuma intrá Dómn'a C., éra parintele cerbicosu parasi pavilionulu. Jun'a Emilia erá acuma cu mama sa, pre a cârei umere si lasá capulu cu unu ah! dorerosu; pêrulu seu celu lungu se desnodá pre fati'a-i ardietória, éra d'in ochii frumosi curgeau lacrima. Intr' unu tardiu suspinâ biét'a

Emilia: Ah! Ddieule, Ddieule! la ce mai creatu?!
Ce doreri cumplite simte ânim'a mea!

Mama-sa, vediendu-o in lupta cu desperarea, sî simtiendu peptulu ei saltandu sî tremurandu de suspinele ardietóric, vrù sê o incuragieze sî i dîse:

„Fii liniscita, iubita Emilia, câ dorinti'a nóstra se va implinî; tu vei fî logodn'a amantelui teu.“

Anim'a Emiliei la cuvintele aste dulci se deschise, suspinele se resfirara ca valurile dupa fortuna sî ochii sei se svantau de lacrimel, ce luciau ca margaritarie in ochii frumosi, ca dóue stele. Emili'a in sa cunosceá pré bine pre tatalu seu, decâtu se póta sperá, câ elu si va stramutá vo'i'a. Fiindu nóptea innaintata Dn'a C. si fic'a sa plecara in chil'a de dormitu.

Nóptea acést'a a fostu de totu torturósa pentru Emili'a, somnulu se pareá câ fuge de ea sî nu voesce sê-i aline pre vr' o câte-va minute dorerile, ce supprimeau ânim'a ei; abia de catra diori atîpi putientelu.

Deminéti'a, candu lumin'a dîlei lovesce ochii eroinei nóstre, sî candu ea si radica capulu de pre perina, ochii sei erau scaldati in lacrime. Viéti'a ei se pareá, câ sbóra cu grele sî doreróse suferintie. Preste vr' o câte-va minute trecù in cabinetulu seu lateralu de toaleta, sî scrise amantelui seu unu biletu in terminii urmatori:

„Iubite T.! O trista sî dorerósa intemplare a intunecatu orisonulu visuriloru nóstre. Opositiunea, ce parintele meu mi facù in sér'a precedenta, cerendu-i eu inovirea, o dovesce acést'a. Mam'a, sî lacrimel mele n'au fostu in stare sê induplece ânim'a lui. Radiele sórelui au apusu asupra sperantiei mele sî acuma nu-mi remane nimicu, decâtu sê plangu pana la deliru.“

Junele, dupa ce ceti biletulu amantei sale, deveni tristu sî-o profunda superare lu cuprinse. Elu se grabi a o intrebá prin unu altu biletu, câ care e caus'a, de Dnulu C. nu voesce sê binecuvinteze dóue ânime, ce atátu de sinceru se iubescu. Emili'a la primirea acestui biletu a fostu atátu de petrunsa, încâtu n'avù potere nici de a lu descifrá.

Acuma urmara suferintie dupa suferintie, sî jun'a Emilia ca o planta frageda se vestediá d'in di in dî, pana mai pre urma cadìu la patu. Tóta staruinti'a mediciloru a fostu in zadaru, câ-ci pentru unu morbu ca a Emiliei n'a crescutu inca buruiéna. Ea, serman'a, plangeá necontenitu pre patulu doreriloru, sî iubít'a sa mama priviá cu lacrime la dens'a.

Dóue lune au trecut de la bolnavirea Emiliei, sî in acestu tempu parintele seu nu au cercetatu-o odata; nu, câ-ci consciinti'a sa lu mustrá, câ elu e caus'a suferintieloru unei fiintie amabile. In sér'a d'in urma a vietiei Emiliei intrá sî elu in cabinetulu, unde zaceá pre patulu de mórte viptim'a amorului, si se adresá catra fic'a sa cu urmatóricel: „Cum te afli, scump'a tatei?“

„Reu,“ respunse ea cu o voce tremuranda, „reu, resistinti'a DTale me baga in pamentu.“

„Nu, draga Emilia, indata dupa insanetosîrea ta se voru face pregatirile pentru serbarea cununiei tale cu T.“

Emili'a la cuvintele aste se pareá câ insanetosieza, dara tóte promisiunile erau acuma de prisosu, câ-ci poterile au parasitu-o de totu sî órele vietiei sale erau numerate.

Nóptea acést'a inca trecù, fara sê-i fia mai bine. Mane dî pre la nóue sî jumetate óre deminéti'a biét'a Emilia simtîndu, câ i se apropia finea vietiei, chiamá la patu pre iubít'a sa mama sî cu ochii innecati in lacrime o cuprinse cu bratiele sale palide sî sarutandu-o i dîse: „Mama, spune lui T., câ si in órele d'in urma lu iubescu,“ sî cu aceste si dede sufletulu seu nobile in manele creatorului.

Dupa repausarea Emiliei Junele T. se întórse in Franci'a, unde lu asteptá servitiulu seu. In luna lui Optomvre mi adresá epistol'a urmatóric:

Parisu in 15. Optomvre 1863.

Amice Nicolae! Emili'a a repausatu. Cum asi poté stá nemisicatu innaintea unui asemenea evenimentu, cu care am fostu asia de directu lovit, sî care a facutu o epoca in viéti'a mea! Correspondintiele anterióre urmate in privinti'a insoitîrii nóstre erau destulu de transparente, de a-mi insufflá óre care indoiéla, câ nu voiu poté isbutí si ca prin unu feliu de instictu divinu presimtiám in mine evenimentele posterióre. Tu nu ai potutu fî fatia la astrucarea oseminteloru ei. Mic'a sa biblioteca a lasatu-o la dispozitiunea T'a, sciindu, câ eu trebuiam sâ me intorcu in Franci'a. Pre candu Tu Te afiai intre muntii Abrudului sî intre stencele cele admirabile a Rosieí sî a Detunatei, pre atunci ânim'a mea erá petrunsa de o dorere amara. Ah! pareele lacrimeloru mi intuneca vederea ochiloru, de a-Ti scrie mai departe; sciu, câ Dómn'a mama sa ti va fî comunicatu tóte detaiurile acestui evenimentu. Implinesce-mi dorinti'a, de a plantá pre alu ei linu mormentu unu buchetu de trandafiri in recunoscintia sî dreptu suveniru!..

Eu am implinitu dorint'ia amicului meu si fara de a-lu udá cu lacrima ferbinti si a indreptá
am seditu unu buchetu de flori pre mormentulu catra ceriu o rogatiune pentru sufletulu ei nobile.
Emiliei, pre care nici candu nu lu-am cercetatu, *Moldo-Romani'a in 28. Decembre 1863.*

N. A.

Ciobanulu si Naluc'a.

— Balada. —

I.

Lun'a trece preste munte,
Ciobanasiulu preste punte,
Preste puntea de pre vale,
Pr' intre munti, pre-o strimta cale.
Merge singuru fluerandu,
Cu versu dulce, cu versu blandu,
Candu elu d'in flueru diceá,
Anim'a-i tare bateá,
Si cu doru asia-i graia:
    Mergemu iute voinicela,
    Cá ne-astépta-a nóstra lele,
    Cu alu seu bratiu pré infocatu,
    Budie dulci de sarutatu,
    Peptu frumosu de desmerdatu. —
Ventulu linu mi-lu abureá,
Doru' 'n sinu de mi-i cresceá;
Ventulu sufla 'ncetisioru,
Anim'a-i ardeá de doru....

    Ci de-odata i se pare,
Cá 'ntr' o mica departare
    Unu ursu mare
    I-sta 'n carare.
S' apropia 'ncetisioru,
Prindiendu aspru de toporu;
Dar' naluc'a, cum se vede,
In poterea sa se 'ncrede,
Cá sta nemisicata 'n locu,
In ochi cu schintei de focu. —

    Vai naluca, vai de tine!
Peri pe locu, peri de rusine!
Peri de mana de pastoriu,
Ucisa de-alu lui toporu!
    Stai, luna, stai si privesce,
Pastoriulu cum se isbesce
Pre naluca cu potere,
Si-o lovesce, cátu si pere! —
    Dar' lun'a se 'nfioréza,
S'ascunde, nu luminéza. —

II.

Preste munti, preste paduri,
Preste stenci si crepaturi
Se 'ntinde 'ntunerecu greu,
Negru ca sufletulu reu.
Dar' la pol'a muntelui,
In marginea satului
Se aude-unu versu doiosu,
Dulce si melodiosu,
Versu de feta iubitoria,
Cu anima ardietoria, —
Candu mai grosu, candu mai subtire,
Candu de doru, candu de iubire —
Cátu te-duce 'n amagire:
    „Frundia verde de secara,
    Anim'a-mi arde cu para,
    Frundiulitia de mohoru,
    Arde, bade, de-alu teu doru! —
Dorulu taia si petrunde
Si in anima s'ascunde,
Si-apoi arde, si topesce
Anim'a, care iubesce! — —
Vina, bade, vina tare,
Cá eu peru de dorulu mare!
Vina, bade, cu grabire,
Si mi-ada cu-a ta iubire
A mea dulce fericire! —
De-ai cunosce-alu meu amoru,
Ti-ar fi drumulu mai usioru,
Si de-ai sci tu dorulu meu,
Nu ti-ar fi drumu'-asia greu! —
Dar' vai mie! tempulu trece, —
Tóta or'a mi-pare diece,
Si baditi'a nu mai vine,
Ca dorulu se mi-lu aline!“ —

III.

Nóptea lunga disparu,
Dara dorulu nu-i trecu;
Cá-ci baditi'a, ce venia
In tota ser'a la ea,

N'a venitu de-alalta séra . . . .
 ,Póte-e dusu in alta tiéra ?
 Póte, chiaru candu a venitu,
 Vr'unu necasu lu-a nevalitu ?
 Póte, mandr'a si-a uitatu ?
 Póte, alt'a si-a aflatu ? !'

Ah, ce gele, ce dorere,
 Amaru fara mangaere
 A cuprinsu ânim'a sa,
 Candu de-aceste cugetá ! —

Ci ca dorulu sê si-lu stinga,
 Sî d'ânim'a sê-si convinga,
 A plecatu in dalbe diori
 Preste campuri, pr' intre flori,
 Sî s'a dusu cu gelea 'n sînu
 Pan' la muntele vecinu,
 Unde badea cu-a sa turma
 I-si perdeá 'n érb' a sa urma,
 Unde sî de alte ori
 Fluera in dalbe diori.

Dar', vai ! ce-au ochii-i sê véda ! . .
 Ah ! ce trebue sê créda ! ! ! . . .

Pre baditi'a seu iubitu
 In cale mortu l'-a gasitu,
 Totu de sange-acoperitu !
 Langa elu o féra 'ntinsa,
 De toporulu lui invinsa,
 Era tóta 'n sange 'ncinsa. —

Aceste cum le vediù,
 Pre locu mórta sî cadìu,
 Câ-ci ânim'a infiorata
 I s'a ruptu in dóue 'ndata !

* * *

Ciobanulu cu-a sa iubita
 I-si dormu nóptea nefinita
 Langa munte, 'ntr' unu mormentu,
 Acoperiti cu pamentu.

De pre densii floricele
 Crescu, — sî vestediescu sî ele.

Dar' de-atunci in d'albe diori,
 De trecu pre-aici caletori,
 Audu unu versu plangatoriu,
 Tristu, adencu petrundietoriu,
 De ânimi sfasietoriu,
 Resunandu unu gelnicu doru
 Preste culmii muntiloru :

„Frundia verde de secara,
 Anim'a-mi arde cu para,
 Frundiulitia de mohoru,
 Arde, bade, de-alu teu doru ! —
 Dorulu taia si petrunde,
 Sî in ânima s' ascunde,
 Sî-apoi arde sî topesce
 Anim'a, care iubescu ! — —
 Vina, bade, vina tare,
 Câ eu peru de dorulu mare !
 Vina, bade, cu grabire,
 Sî mi-ada cu-a ta iubire
 A mea dulcê fericire !
 De-ai cunósce-alu meu amoru,
 Ti-arú fí drumulu mai usioru,
 Sî de-ai scí tu dorulu meu,
 Nu ti-ar fí drumu'-asia greu !
 Dar' vai mie ! tempulu trece,
 Tóta óra mi-pare diece,
 Sî baditi'a nu mai vine,
 Ca dorulu sê mi-lu aline !“

(1858.)

G. M.

Salvator Rosa sî Masaniello.

Ícôna istorica dupa Dugué.

(Urmare.)

Repausulu miserului, ce trebuia sê-i suplinésca nutretulu, nu era sê tiena multu. Salvator a avutu unu amicu cu numele Falcone. Acestu-a, asemenea pictore, se tiena de scól'a lui Ribeira, frecuentá atelierulu acestui-a, sî pr' in urmare se socoteá ca partisanulu lui. Pre Falcone lu-au fostu concreditu parintii lui de tempuriu faimosulu pictore, ca se invetie la elu artea ; densulu venéra pre maestru ca pre pictore, in sa totudeodata era pre neapolitanu, decátu sê fa sî partisanulu politicu alu acestui-a-si. Cu tôte in sa se padiá densulu a se dá pre fatia, si se siliá a-si castigá o pusetiune favorabile in atelieru, in-

cátu adeva ast'a era cu potintia pre langa astufeliu de contradiceri.

De candu a invetiá a cunósce pre Salvator, sî si-a castigatu amiceti'a acestui-a, s'a incercatu a stá intru ajutoriu sermanulu amicu. Falcone era artistu d'in destulu, ca sê recunósca, si sê pretiúesca eminentea genialitate in opurile amicului seu. Densulu era préjustu pentru de a pricepe, câ unu astufeliu de talentu nu póte sê péra in miseria, si pentru acea si-a luat u capu, nerespetandu desvatuirea lui Salvator, a face pre Ribeira atentu la autorele icónei Ag ar. Densulu cugetá intru sine : Ribeira

posiede o stare asia innalta, in câtu unu cuventu de la elu pôte sê asecuraze fericirea lui Salvator, sî elu va dice cuventulu acelu-a, dêca odata va stá incantatu innaintea tabloului amicului seu.

Noi scimu deja d'in conversatiunea negociatoriloru, câ Falcone nu fara resultatu s'a intrepusu la Ribeira; Ribeira in deminêti'a dñlei acei-a-si s'a dusu in persóna la duchénulu de arte, ca sê véda icón'a. Dupa médiadi se carutiá la unu banchetu, ce-lu dedú vice-regele. Falcone lu asteptá acolo cu mare doru.

„Am vediutu icón'a," dise Ribeira; „pictorele are talentu." Cu aceste-a vorbe se pareá câ voesce a terminá lucrulu, insa Falcone, descriendu trist'a stare a amicului seu, lu induplecá, ca sê scape de perire pre unu astufeliu de barbatu.

„Bine," respunse Ribeira, „tramite-lu la mine, sê se róge elu pentru sine."

Falcone veni prin aceste vorbe in perplesitate. Densulu a cunoscutu prébine falsi'a lui Salvator, decátu sê presupuna, cumca acestu-a va sê acceptedie acestu proiectu, cu atátu mai virtosu, câ Salvator impartia ur'a Neapolitaniloru incontra domnirii straine a Spaniloru. Asia Falcone a mai facutu o proba, a descriu singularitatea amicului seu, care in locu de patu se multiamesce cu unu scamnu de pétra, traesce mai reu, decátu unu Lazaronu, sî totusi e mai indestulitu, decátu Diogene. „Eu me prindu," continuá densulu, „cá lu-amu gasí dormindu pre scamnulu seu, dêca amu esí putientelu la aerulu curatu; — astufeliu de originalu nu sê pôte vedé in tóte dílele."

Ribeira s'a lasatu a se persuadá; elu iubiá pre Falcone, sî fiindu câ in sale erá sî pré caldu, ast'a fú o cauza cu atátu mai fundata, spre a'impliní rogarea lui Falcone. Ribeira si luá paleri'a sî sabi'a sa, toti invetiaceii sî partisanii lui lu petrecura, sî Falcone i-au condusu la basiniulu, unde lasaramu pre Salvator dormindu.

„Ce!" eschiamá Spadaro, unu invetiacelu alu lui Ribeira, „acelu cersitoriu, ce horcaia colo, acelu-a a desemnatu pre Agar?"

„Aurulu sî argintulu nu face pre omu," respunse Falcone, „insa — spuneti, — ati mai vediutu candu-va unu capu mai nobile, trasure mai falnice?"

„Fantastule!" mormai Ribeira. „Apoi, destépta-lu, eu vreu sê vorbescu cu acestu barbatu."

Falcone se grabi a desteptá pre amicu seu. „Ti aducu fericire, favóre sî gloria," i siopti la ureche, „Ribeira vrea sê vorbésca cu tine, — nu fii sfiosu —"

Salvator se radicá incetu, se apropiá de Ribeira, sî se inchiná pre scurtu.

„Dni'a Ta ai desemnatu icón'a Agar?" intrebá Ribeira.

„Eu, Domnulu meu," respunse Salvator pre scurtu, fara sê fia bagatu in séma pre unu altu invetiacelu alu lui Ribeira, care i siopti, câ catra mæstru trebue sê dîca: marite domnule!

„Dni'a Ta ai ce-va talentu," continuá Ribeira cu unu aeru innaltu.

„Ast'a o credu sî eu," surise Salvator cu unu tonu

„E! unu pictore mare," respunse Salvator secu.

„Posiedu eu stim'a Dñiei Tale?"

„Ca pictore — da!"

„Sî altucum?"

„Altucumu, nu!" respunse Salvator, fara de a respetá semnulu facutu de Falcone. — „Eu voiu sê sî respundu pentru acést'a," adaoze elu oservandu impresiunea, ce acést'a vorba indresnétiá facú spre suit'a pictorelui, sî mai alesu spre amicu seu, care dîse incetu lui Ribeira: câ se érte acestui omu originale.

„Lasa-lu Falcone!" siopti innapoi Ribeira, „eu iubescu vorb'a apriata. — Voesci Dni'a Ta," — se întorse catra Salvator, „a fi primitu in atelierulu meu?"

„Bucurosu, dêca conditiunile nu voru fi pré aspre."

„Eu nu vorbescu despre bani," se resti éra-si Ribeira.

„Ast'a ar fi sî indesiertu, pentru câ eu n'am bani," surise Salvator.

„Dni'a Ta scii, câ eu sum atotupotinte," continuá Ribeira, „eu am védia sî avere; curtea spaniola me onoredia cu favórea ei, vice-regele n'are secretu innaintea mea, eu am rangulu unui duce, nu cunoscu rivale, — nici o umbra nu cutédia a intuneccá sórele meu, — cu unu cuventu: eu sum Iosifu Ribeira! — Asculta-me dara: eu pentru protegerea mea, invetiaturile, sfaturile, sî binefacerile mele pretindu numai un'a de la invetiaceii mei, sî acea e, ca sê se alipésca de mine cu trupu cu sufletu —"

„Astufeliu nu merge!" lu intrerupse Salvator.

„Pentru ce nu?"

„Eu nu potu fi alu nimenui, ci numai alu artei mele."

„Asia Dni'a Ta nu urmezi scólei mele?"

„Eu am scól'a mea propria."

„Ha! ha!" rise Ribeira cu ironia. „Dni'a Ta ai pretensiunea, de a fi de sine statatoriu, de a formá o scóla propria!"

„Celu putienu voiu sê tientezu ast'a," respunse Salvator nemisicatu, fara sê fia bagatu de séma la risulu, sî oservatiunile satirice, ce se audiau in suit'a lui Ribeira.

— „Michel Angelo, care sta preste noi toti, a spusu deja: câ care imitéza totu pre altulu, nici candu va esí la lumina."

„Miseri'a lui i imprumuta ast'a fala, ast'a amara-tiune," siopti Falcone lui Ribeira, ca sê lu domolésca, insa acestu-a i demandá, sê taca.

„Dni'a Ta apuci astufeliu pre o cale rea!" se indreptá éra catra Salvator.

„Cugeti Dni'a Ta?" respunse acestu-a, care sî densulu incepú acuma a se inferbentá. „Bine, mie mi place a urmá capritiului meu, sî contemnezu ori ce adulatiune, — ori ce feliu de servitute mi-e odiósa, ori ce multiamita mi-e sarcina, — eu nu potu amblá cu catusie pre petióre! — Amicii mei me numescu: Neinduplecatulu, — bine, — in acestu tempu lasiu, servile, acestu titulu nu e infruntare, ci lauda."

„Vei mori de fóme," dîse Ribeira misicandu d'in umere.

„Bine, — seraci'a e fiic'a genialitátií."

„Seraci'a Dñiei Tale e numai fiic'a sumetiei."

„Ast'a nu o credu," respunse Salvator cu unu tonu de convingere lina, sî de consimtiu falnicu.

„Domnulu meu!" incepú Ribeira de nou, „d'in respectu catra Falcone voiu sê remanu domolu sî indulginte. Icón'a Dñiei Tale, o repetiescu, are fórte bune

calități, inșă Dni'a Ta totuși nu o poți asemăna nici cu un'a d'între ale mele!"

„Nu!" răspunse Salvator, „așă îndrăgneaștii nu sîm; inșă nici cî sum adoratoriu orbu alu produpteloru Dniei Tale, — sî Dni'a Ta ai defepțele Dniei Tale."

„Pentru esemplu?" întrebă Ribeira surîndu cu contemtu.

„Spaniolulu in Dni'a Ta," răspunse Salvator, „întrece pre artistu. In manier'a picturei Dniei Tale zace ce-va selbatecu, ce face impresiune neplacuta. Dni'a Ta Te bati pré tare dupa scene înfricosiate, Dni'a Ta desemni cu sange; pretotîndenea rane deschise, trasure schimosite, chinuri de tortura, sî grosaviele incușiunii; — eu marturîsescu, cî Dni'a Ta adeseori ajungi mare-tiulu in înfricosiatu. Ișionulu Dniei Tale pre rîta e unu capu de opera — — —"

„Se vede," intrerupse Ribeira, „cî Dni'a Ta nu iubesci Spani'a."

„Eu sum Neapolitanu!" răspunse Salvator cu fala.

„Pre scurtu, — vrei sî fii învetiacelulu meu séu ba?" întrebă Ribeira impatientu, intrerumpendu tem'a, pentru cî critic'a lui Salvator i atînsese laturea cea debile.

„Eu nu potu sî suferu scîlele, precum nici academiele," replică Salvator. „Tîte suntu asemenea, unele persecuteza pre Tasso sî abnêga pre Ariosto, — altele coregu pre unu Rafael, sî ataca pre Michel Angelo. Mai bucurosu așî ertă a mi se taié ambele mane, decîtu a dedă artea mea la sarite, ca sî pre unu calu de sub sieu'a in manegiu (scîla de calaritu). Liberu m'am nascutu, sî liberu voiu spiritulu meu sî remana! — Altmîntrea Domnule," adaoșe elu, candu snit'a pictorelui erupse in unu risu ironicu, „spune serviloru Dniei Tale sî taca, éra de nu, mi voiu luá singuru aș'ta ostenéla."

„Nebunule efronte!" — strigă furibundulu Caraccioli, unulu d'între învetiacei, pana ce ceia-l-alti manifestau indignatiunea loru cu amenințîri.

„Pst!" i domoli Ribeira. — „Dni'a Ta, pre cum se vede," se întorse apoi catra Salvator, „într' adeveru nu scii, cu cine ai de lucru."

„Ma sciu," răspunse acestu-a, cautandu dreptu in fatia la elu. „Ma sciu" dise elu întrepidu, intemplanandu cautatur'a amenințîtorîa a alui Ribeira, „cumca Dni'a Ta, Corenzio, sî Caraccioli formati unu triumviratu, care fara misericordia domnesce preste toti, exploateza, sî duce la perdiare pre totu insulu. Dni'a Ta lipsesci pre totu insulu de sperantia, suprimi tîta nisuinti'a. Dni'a Ta ni-ai subtrage sî aerulu, care lu însugemu, decî ar fî cu potintia; cu unu cuventu Dni'a Ta trapedi artea, ca sî Domnitorii nostri politic'a, — ca despotu sî tiranu! — Învetiaceii Dniei Tale suntu naimitii, sî șicarii Dniei Tale; o nisuintia nobile nu mai esiste; sî omulu nu gasesce alta, fara numai intrigi misiele, sî taraiture dejositorie. — Dni'a Ta nu lasi pre nimene sî-si innaltie capulu, sî-si pastreze nedependintî'a sa. Rivalii Dniei Tale suntu inimicîi Dniei Tale, sî pre acesti-a i persecutezi cu tradare, defaimare sî ucidere! Anibal, Caraccio sî Lanfranc au trebuitu sî fuga d'înnaintea amenințîrilorlu Dniei Tale; pre Francazano lu ai persecutau pana a nebunitu, sî pre Dominiguelu ai otravitu. Asia, lu-ai otravitu!" continuă elu totu cu mai mare afeptu, „sî inca cutedi a me întrebă, ore cunoscu-Te? — Scîla Dniei Tale! Pîte numesci Dni'a Ta pre acéș'ta banda de pictori corupti, efronte, sî setîsa de sange, scîla? — — —"

La inceputu Ribeira sî învetiaceii lui primira acéș'ta erumpere de mania a pictorelui cu unu surisu ironicu, sî misicau numai d'in umere; acuma inșă, candu li tienî cautatîrî'a înnainte, candu li aduse aminte de crimele loru, dedeau cu petiîrele in pamentu, scarsnîndu cu dintii.

„Pre noi ne întielegi cu acéș'ta?" întrebă Leone, unu pictore june, de origine nobile, navalîndu preste Salvator.

„Pre nime altulu," răspunse acestu-a secu.

„Asia, afara cu sabi'a!" strigara Spadaro sî Leone scotiendu-si sabi'a.

„Ce! doi in contra unuia? Aide da!" eschiamă Salvator cu ironia, scotiendu-si sî densulu sabi'a.

Falcone, cu tîte cî Ribeira i-a amenințiatu cu eschidere d'in atelierulu seu, voi sî stee lui Salvator intru ajutoriu, inșă acestu-a i dise: „pretine! nu e de lipsa, — tu perdi unu învetiatoriu bunu, sî eu n'am lipsa de ajutoriulu teu." — Cu acéș'ta prinse pusețiene.

Sî dupa putiene inieptature lovî cu o fînta îndemănateca sabi'a d'in man'a lui Spadaro, éra cea a lui Leone o rupse in doue.

„Vedi," triumfă elu, „cî eu singuru voiu sî gatu cu acesti ômeni." — Inșă Ribeira, oservandu devîngerea amiciloru sei, se puse singuru in contra lui Salvator.

Acestu-a si lapedă sabi'a.

„Ce sî fia acéș'ta?" strigă maestrulu cu mirare.

„Domnule," răspunse Salvator, „decî Te-asi omori, lumea ar avé cu unu pictore faimosu mai putieniu. Eu me plecîu înnaintea artistulu; — alu lui Ddieu lucru va fî a pedepsi pre omu.

„Astufeliu inca nime n'a vorbitu cu mine!" mormai Ribeira pentru sine.

„Nu! pentru cî Dni'a Ta totu numai cu lingusitori, sî lasi Ti-ai petrecutu," răspunse Salvator.

„Vrei sî fii amiculu — séu inimiculu meu?" întrebă Ribeira dupa o paușa scurta.

„Eu nu portu catusie" răspunse Salvator sumeti.

Ribeira si-a întorsu dosulu; învetiaceii lui plecara dupa elu.

„Nu ni demandi nimica; n'ai vr'o comisiune pentru noi?" întrebă Leone pre maestru cu unu tonu, care esprimeá, cî densulu e gata la ori ce fapta ticalîsa, spre a-si resbuná.

„Nimicu," răspunse Ribeira posomoritu.

„Va sî dîca, — elu ni concede totu!" — șiopti Caraccioli pre ascunsu in urechile colegiloru sei.

Falcone voi sî remana la Salvator, inșă maestru lu chiamă la sine.

„Mergi," dise Salvator, „nu lu mania sî mai tare. Tu vedi, cî ar fî fostu mai bine, decî m'ai fî lasatu sî dormu."

Sî Salvator se întinșe éra pre scamnulu seu, sperandu, cî va sî gaséca ôdata odichn'a cea dorita.

Nu mai i-a fostu dat'a, ca sî fia éra-si desteptatu.

In clipit'a, candu Ribeira s'a apropiatu de basinu, se incovaira unu barbatu sî o dama de cea-l-alta parte in strata, inșă multîmea de domni îmbracati in vestmînte serbatoresci se pareá ai ratiîni de a se scîșîti. Pîte, cî li éra frica a... pentru cî tîte aretau... nu va avé resultatu p... tate, — destulu, cî an

parete prostatatoriu, care lu parasira numai atunci, candu Salvator éra se lasà la odichna.

Densii astufeliu au fostu martori ai duelului séu mai bine triclului, sî un'a d'in ambele persóne mai virtosu dovedi la acést'a unu interesu fórte viu. „Elu este,“ strigà dens'a, candu Salvator, pasîndu in cerculu luminei, fù recunoscutu de ea, — „Taddeo, tu trebue sê-i ajuti.“

„Eu sum gata,“ siopti acestu-a, „insa nu va fi de lipsa,“ adaoose densulu, vediendu câ Salvator a reportatu o invingere asia repede.

Ambele persóne pasira acuma mai aprópe; un'a d'intre ele erà o dama cu unu vèlu desu acoperita, — cea-lalta unu barbatu cam de vresta, precum se pareá dupa esterioru, servitoriulu ei.

„Mergi de graba la negutiatoriu, Taddeo, eu voiu asteptá aici afara,“ dîse dóm'n'a; apoi, dupa ce se departà celu-a, pasî incetu spre dormitante.

„Elu e!“ repeti ea intru sine, cautandu la Salvator, „putiene minute sî densulu adórme, — consciinti'a lui e asia de liniscita, ca sî a unui pruncu, sî de urmàrile acestei rancontre infricosiate nu-i pasa mai multu, decátu cum i pasa de miseri'a dilei de mane.“

Intr' acea Taddeo intrà in duchénulu negutiatoriu-lui de arte.

„Ce consta Agar?“ intrebà elu pre Evreu.

Bamboccio, surprinsu deja a vedé asia tardiu unu comperatoriu, fù sî mai tare surprinsu, candu acestu-a intrebà de o icóna, de la care elu si apromiteá nefericire, éra nu profitu.

Evreulu nu scia de locu, ce sê céra. Erà cu potintia, ca icón'a sê aiba valóre, — insa o pretensiune prea esagerata poteá sê instraineze pre cumperatoriu.

In fine se decise. — „Dóuedieci de taleri de auru,“ dîse densulu repede.

„O cumperu,“ replicà Taddeo, „aici suntu dóue punge, in fia care suntu câte o suta de piese de auru. Un'a e pentru Dni'a Ta — —“

„Avramu, Iacovu sî Moisi,“ mormai Evreulu, „baramu sê fiu cerutu mai multu! — —“

„Cea-lalta punga,“ continuà Taddeo, „e pentru pictore —“

„Ast'a tóta!“ se mirà Evreulu, care bucurosu ar fi profitatu sî de aici o parte.

„Déca nu voiesci, ni se strica têrgulu.“

„O, Escelintia! — Sî de la cine, déca mi-e ertatu a intrebá? —“

„Dâ-i-o numai!“

Taddeo luà icón'a, éra Bamboccio se grabi a desteptá pre Salvator. Lu gasi singuru dormindu pre scamnu, pentru câ invelit'a s'a fostu retrasu in umbr'a basinului.

„Signor Salvator! Signor Salvator!“ strigà Bamboccio, navalindu d'in duchénu.

„Du-te la dracu!“ bombani Salvator maniosu, câ lu scóla éra.

„Signor Salvator! nu luà in nume de reu,“ continuà celu-a, „eu nu Te-am cunoscutu bine, Dni'a Ta esci unu artistu mare, unu barbatu celebru, — eu Ti-am vindutu icón'a cea frumósa, éta — éta partea Dniei Tale.“

Cu acést'a i intinse pung'a de bani.

„Póte visezu?“ strigà pictorele mirandu-se, sî frecandu-si ochii.

„Ba nu, Dlu meu!“ dîse d'in dereptulu lui o vóce femeésca ilare. Dam'a invelita pasî acuma afara.

„O dama!“ Umirea lui Salvator crescù totu mai tare.

„Dlu meu,“ continuà dam'a, „Ti-ar causá óre care desfatere a vedé Rom'a?“

„Rom'a! cetatea eterna, cetatea minuniloru! o! cum sê nu dorescu eu a o vedé?“ — Sî ochii lui Salvator luciau la cugetulu de a intreprinde acést'a caletoria, — idealulu fie-càru pictore.

„Bine,“ dîse dam'a, „numai Dni'a Ta trebue sê parasesci Neapolele in dóue díle. Cea mai mica intardiere, sî Dni'a Ta esci perdutu. — Te retiene ce-va aici?“

„Nimicu.“

„Asia sê pleci. Eu sciu, câ suntu aici, cari au joratu mórte capului Dniei Tale, sî scen'a, a càrei-a martore fusei numai decátu, me intaresce sî mai tare in credinti'a acést'a a mea. Éta o scrisóre recomandatória pentru Dni'a Ta la Lanfranc, siefulu scólei de Bologna, elu e in Rom'a, sî Te va sprigini cu svatu, sî faptu. —“

„Signora, e epistól'a de la Dni'a Ta?“ intrebà Salvator.

„De la mine —“

„Asi poté sê sciu, cine —“

„Mai tardiu, — dóra. Mi apromiti, câ mane vei plecá?“

„Apromitu.“

„Asia, — remasu bunu Signor Salvator Rosa!“

Cu acést'a se indepartà dam'a repede, ca sê precurme ori ce desluciri mai departe. Taddeo i urmà cu icón'a.

„No!“ eschiamà Salvator, „déca femeile se mesteca in jocu, atunci trebue sê mérga bine! Insa ast'a e o nópte curiós'a!“ — sî densulu se uità in giurù, óre e intr' adeveru desteptu, sî nu a visatu tóte aceste-a? Insa epistól'a erà in manele lui. — „Rom'a! Rom'a!“ iubilà densulu, sî ochii lui cautau imbetati catra ceriu.

Numai dupa acea cugetà la Madone, pre care trebuià sê o lase, sî ochiulu turbure se afundà in josu spre pamentu.

(Va urmá.)

Cununa de varietâti.

* Romani'a, asupra càrei-a pareá câ zace unu blastemu seculariu, ca sê dormiteze in letargia, mai nou dede semne de viétia impunetória, prin cari au atrasu atentiunea Europei, éra nóa ni-a umplutu ànim'a de bucuria multia-

mitória, vediendu, câ torentele noriloru viforosi se resfira de pre orizonulu natiunii nóstre, sî da locu lucéferului de multu doritu, ca sê anuntie deminét'a unei díle mari sî serbatoresci. D'in dî in dî ni sosescu sciri imbu-

curatórie. După secularizarea manastirilor, mai multe fapte au facutu Romani'a, care tientésa la organizarea și prosperitatea ei în venitoriu. Mai nou audim, cumca Cuza ar fi decisu a primii calendariulu gregorianu, și a lapedá pre celu vechiu, care nu corespunde civilizatiunii de adi, ca prin acést'a inca sê ne apropiámu de popórele culte. „Buciumulu“ a și adoptatu acestu calendariu, și de la anulu nou apare datatu după calendariulu nou. Avemu cuventu, că acésta dorintia a principelui, și a toturor Romaniloru, se vá realizá câtu de curendu, de óre ce acést'a nu e încontra dogmelorú, ci e o cestiune astronomica.

(!) În prim'a serata dansante de curte, tienuta în anulu acésta, imperatés'a Franciloru Eugeni'a aveá o haina splendida de Tulle, decorata cu diamanti în form'a floriloru de mare; colierulu ei a fostu de margele și smaragde. Princes'a Mathild'a portá o diadema d'în pe-nele paserii de paradisu; dómn'a Persigny pre umerulu dreptu aveá unu cleinodu în form'a unei potcóve, compusu d'în smaragde; princes'a Metternich erá îmbracata în haina alba de Mousselin, decorata cu rendunele, peptulu hainei erá de catifé négra, formandu la spate cód'a rendunelei, la ambii umeri aveá aripe de renduné, și pre o parte a capulu odichniá o renduné.

* Compositoriulu de musica de aici G. Allaga a compusu de curendu dóue operete, d'între cari un'a, intitulata „Lupulu“, e romanésca, adeca sujetulu ei e luat d'în viét'i'a poporulu romanu. Precum se díce intrég'a compositiune e o cununa frumósa de cantári doióse romanesci. La executarea ei vomu participá și noi, ca sê potemu informá pre stim. publicu cetitoriu.

* Înainte cu vr'o dóue septemane, la unu otelu mai de frunte a orasiulu Calmar în Sved'i'a, au descalecatu doi caletori, cari fura intimpinati de ospetari cu cea mai mare afabilitate; după ce însa unu caletoriu s'a suscrisu în cartea strainiloru „Carolu, poetu“, afabilitatea ospetariulu numai decátu s'a stranutatu în nepasare evidentá. Manedí caletorii se dusera mai departe; dar' mare a fostu perplexitatea și temerea ospetariulu, candu nu multu după aceea a primitu o epistóla, în care a cetitu, că „poetulu“ totu deodata e și „regele Svediei“, și s'a dusu mai departe, pentru că a fostu intimpinatu cu nepasare ca poetu. Intru adeveru regele amintitu e și poetu, că-ci nu de multu a publicatu unu tomu de poesie.

(!) Cu nespusa bucuria aducemu la cunoscinti'a publica, cumca zelosii locutori d'în „Tractulu Faragáu“ în Transilvani'a au datu dovéda de patriotismu prin decisiunea de la 19. Diecemvre 1863, candu cu ocasiunea parastasulu au decisu a radicá în pi'a memoria a laureatulu nostru poetu Andreiu Muresianu în Blasiu „Convictulu studintiloru d'în tractulu Faragáu.“ În acestu convietu voru fi încaperi trebuintióse pentru 50 studinti d'în tractulu Faragáului, cari voru studié la gimnasiulu și infintierend'a academia de drepturi în Blasiu. Dorinti'a adunarii e, ca acést'a decisiune sê se realizese în fapta pre Septemvre 1864, și a imputernicitu pre Dlu Grigoriu Vitézu, în Teac'a (Tekendorf), ca sê faca apelu la marinimositatea Romaniloru, ca sê li intinda mana de ajutoriu intru realizarea acestei dorintie patriotice, și a primii colecte pentru aradicarea unui monumentu core-spundietoriu piei memorie a acelu poetu laureatu, care a cantatu: „destépta-te Romane!“ Recomendámu d'în

ánima stim. publicu cetitoriu caldurós'a îmbracisare a acestui apelu patrioticu. Colectele se potu tramite susnumitului plenipotentiatu alu tractulu Faragáu. — Cu ocasiunea acést'a ni aducemu aminte, că în anulu 1859, serbandu-se jubileulu de 100 de ani a besericei gr. or. d'în Lugosiu, mai multi barbati bravi ai natiunii nóstre au proieptatu, ca în loculu besericei celei mici ruinate sê se radice unu institutu de fete. Precum scimu s'au și facutu colecte inca în diu'a serbării, dara despre pasiurile cele-l-alte nu scimu nimicu, de și tare dorimú.

(!) Bravulu cetatiénu d'în Pest'a și zelosulu natiunalistu Ionu Mutovschi a donatu Asociatiunii romane d'în Aradu: „Organulu luminárii“ Nrii 1—52, d'în an. 1847, și Nrii 53—70 an. 1848. „Organulu natiunale“ Nrii 1—21 an. 1848. „Invetiatoriulu poporulu“ Nrii 1—21 an. 1848. „Bucovin'a“ an. 1850. „Gazet'a Transilvaniei“ de la an. 1845—1863. „Telegrafulu Romanu“ de la an. 1853—1863. — Facemu atenta pre on. Asociatiune d'în Aradu la corespondenti'a, ce o publicámu în numerulu de adi, care ni s'a tramisu de la unu zelosu romanu.

(!) În diu'a Santulu Ionu s'a serbatu cununi'a Ilustritáti Sale Emanuilu Gozsdú cu Domnisiór'a Melani'a Dumtscha. Dee Ddieu, ca casatori'a acést'a sê fia fericita; éra indemnulu, ce a condusu pre Ilustritatea Sa la unu pasiu ca acestu-a, sê fia încoronatu de rezultatulu doritu!

(!) Ni aducemu aminte, că amu cetitu óre candu, că unu medicu renumitu a aflatu unu feliu de unsóre, care înteneresce pre omu. Nefericitulu însa n'a concrediutu nimenui secretulu seu, și asia, neavendu elu pre cine sê întenerésca, a facutu cu sine însu-si prim'a proba, în care a cadiutu viptima inventiunii sale. Elu adeca a avutu unu servitoriu credintiosu, cărui-a i-a demandatu, sê incnie tóte usiele, sê nu lase pre nime în chili'a domnulu seu, pre care numai după diece díle sê-lu duca în altu apartementu. Servitoriulu credintiosu a implinitu cu acuratetia dispusetiunile stapanulu seu, dara în a cinci'a dí mai multi amici ai mediculu renumitu, cugetandu că servitoriulu a ucisu pre stapanulu seu, lu bagara la închisóre, lu batura fara mila, fara sê póta scóte d'în elu ce-va, éra pre medicu lu cautara în chili'a sa, care acuma și cadiu viptima inventiunii sale salutarie. Abia intr' unu tardiu li comunicá bietulu servitoriu dispusetiunile stapanulu seu, și amicii mediculu recunoscúra erórea cea mare, ce au comisu, dara d'în totu lucrulu se alesera numai cu cainti'a. Asia ni vorbesce acuma o fóia periodica d'în Sved'i'a despre o astufeliu de inventiune miraculósa. Dlu profesoru de chemia d'în Upsala Dr. Grusselbäck are unu sierpe inghiatiatu, care, déca numitulu profesoru lu unge cu nisce unsoiri inventate de Dni'a Sa, invia îndata și se incovia ca înainte de doi ani, de candu lu are Dlu profesoru. Grusselbäck a inventatu cu unu cuventu o astufeliu de unsóre, cu care póte după placu inghiatiá și invié sierpele seu. Déca acést'a e drépta și unsórea lui s'ar poté întrebuintiá și pentru ómeni, atunci nu ni-am mai teme de mórte, că-ci unsórea acést'a ne-ar scuti de ghiarele ei cele tirane. Procedur'a lui Grusselbäck consta în aceea, că elu cu incetulu detrage tóta caldur'a d'în sierpe, pana ce inghiatia, însa asia, câtu organismulu d'în laintru remane neconturbatu. Dlu profesoru a comunicatu inventiunea sa guvernulu d'în Sved'i'a, de la care a și cerutu pre unii condamnati la mórte, ca sê póta esperimentá. DS'a díce, că doi ani i va tiené inghiatiati, și atunci i va desghiatiá prin unsoirile sale.

(!) In Temisiór'a, suburbiulu Fabricu, se voru tiené in ^{23. Ianuarin} ^{4. Fevruariu} si ^{24/12.} Fevruariu a. c. in ospetari'a „Leulu de aură“ in folosulu tenerimii studiöse romane dóue baluri natiunale remanesce. Acést'a e ce-va fórte frumosu si merita lauda, ceea ce in sa ar mai fi de doritu e, cá onoratu lu comitetu arangetoriu sê fia mai cu luare aminte la conceperea bileteloru de invitare si mai alesu la bine-scrienti'a romanésca, care atâtu de multu suferé in invitarile, ce ni s'au tramisu sî nóa.

(!) Dómn'a Mari'a Rosetti, consóti'a directoriului di-urnalului Romanulu, face intr' unulu d'in numerii mai própseti ai „Romanului“ apelu la marinimositatea toturoru Romaniloru, barbatiloru, femeiloru, copiiloru, avutiloru sî seraciloru, nobililoru prin meritu, lucratoriloru, nobililoru ai viitoriului, sê vina intru ajutoriu Poloniei, cá-ci ajutandu Poloniei ajuta Romaniei. „Amendóue aceste tiere au acea-si dorintia, acelu-a-si inimeu! Sê ne silimu! vai! Sê ne silimu s' avemu sî acea-si ânima.“ — E frumosu, candu o matróna voescé sê adune denariulu, spre a-lu sacrá pre altariulu celoru, ce se lupta pentru libertatea natiunala. Insa tocmai acést'a ni amaresce nóa ânim'a, candu vedemu, cá Romanulu se intereséza asia tare de straini, éra de confratele seu nu. Noi de câte ori amu facutu apelu la confratii nostri d'in Romani'a, cari stau materialminte fórte departe de noi, nici odata cuvintele nóstre n'au aflu tu resunetu in pepturile loru fratiesci, ba ce e mai multu ei au cerutu sî pretindu sî astadi inca indoitu sî intreitu aceea, ce cu mare necasu sî dupa multe poclóne ni-au imprumutatu. Veditu-ati óre pre cine-va d'in tiéra radicandu-si vócea pentru spriginirea întreprinderiloru nóstre natiunali, sciti pre vr' unu Romanu d'in tiéra, care ar fi contribuitu la Asociatiunea d'in Transilvani'a, séu la cea d'in Aradu, séu in fine spre ajutorirea studintiloru romani, de sî cuvintele meritatului Dómn'u si amiculu nostru V. Babesiu, publicate in Concordia pre la inceputulu lui Optomvre a. t., au trebuitu sê immóie sî cea mai impetrita ânima de boeru. Nu, sî Romani'a totusi are sê ni multiamésca nóa atâte capacítati, cu cari noi suntemu mai seraci. Ni dóre ânim'a, candu vedemu recél'a, cu care ne intimpina fratii de preste Carpati, dara ei simtu mai mare simpathia catra Poloni, cari de atâte ori au vrutu sê-i nimicésca totalminte de pre fati'a pamentului, decátu catra fratii de unu sange, cari gemu in miseria, mai alesu in anulu acestu-a, venindu pre capulu nostru sî fómetea.

Corespondintia.

D'in Valea Crisiului 10. Ianuarin 1864.

Onorata Redaptiune!

Noi cesti d'in provincia, cari formâmu publiculu ceteriu alu jurnaleloru nóstre, urmarimu cu multa luare-aminte toti pasii jurnaleloru, si ai barbatiloru nostri, nu privimu cu manele in sinu nici o întreprindere salutaria precum suntu: Asociatiunea d'in Transilvani'a, cea d'in Aradu, reuniunile sî mai multe Societâti de lectura, formate tóte pentru binele si innaintarea poporului nostru, ci le imbratisiâmu tótudéun'a cu caldura, le partinimu dupa putere sî indemnâmu sî pre altii la asemenea fapte, sciindu pré bine, cá numai:

Poterea unita
Te scapa de ispita!

Multiamita celui d'intr' Innaltíme, cá amu devenitu la puntulu acelu-a a cunoscentiei, cátu astadi chiaru sî mirénulu scia sî cuprinde insemnetatea întreprinderiloru natiunale, ba e gat'a a-si oferi cátu-va d'in banisiorii sei, spre realisarea acestoru-a.

Asia-e sî cu „fondulu Andreiu Muresianu“, proieptatu de Auror'a. Am promisiunea de la vre-o 10-insi, cari buerosu voru contribui pentru acestu scopu salutariu; in sa numai promisiunea, pentru cá voescu a vedé mui nainte rezultatulu daruiriloru sale de pana acuma.

Sê me esplicu mai lamuritu! Noi cu tóta ânim'a amu contribuitu, si contribuimu sî astadi la ori-ce scopu nobilu sî natiunalu, nu ne retragemu denariulu nici de la o întreprindere; asia simtîmu noi, si asia trebue sê simtiésca fiecare romanu: amu dorí in sa, ca denarii adunati de la Romani sê fie padfti mai bine de Romani, decátu cum fura padite sutele sî miile, cari se administréza de Serbi, am dorí sê vedemu celu putienu in jurnale, cá d. e. ce s'a facutu cu acést'a séu ceea întreprindere natiunala.

Amu saltatu toti de bucuria, candu cetiramu sî in Aurora in anulu trecutu despre deschiderea solemnă a unei Asociatiuni Aradane pentru cultur'a poporului, — sî intru adeveru bucuri'a nóstra a fostu cu multu mai mare, candu vediuramu cá se publica mai multe stipendie pentru studinti seraci, in sa de atunci-a, dorere, nu mai scimu nemic'a despre activitatea acestei Asociatiuni, precum nici despre a celei d'in Transilvani'a. Séu póte n'a recursu nime pentru atare stipendiu? Sî déca a recursu, de ce nu se publica nici pana astadi rezultatulu concursului?

Ordinea sî acurateti'a e ânima tuturoru lucrâriloru, fara cari nu ni vomu ajunge scopulu!

Apoi unele ca sî aceste suntu caus'a, de noi nu ne préimbulsimu cu subscrierile nóstre la „Fondulu Andreiu Muresianu“, cu tóte cá ide'a e buna, si ide'a ast'a totusi s'a nascutu mórtă pentru nepasarea barbatiloru nostri, cari se punu in capulu lucrâriloru, in ceu ce-va bunu, ce-va folositoriu, sî apoi se lasa de tóte, cugetandu cá au facutu destulu chiamârii sale.*)

Am dorí intru adinsu, ca poporulu nostru celu blandu sî gat'a la ori-ce sacrificiu pentru cause natiunale sê-si afle mangaere celu putienu in aceea, cá denariulu, ce lu-a oferitu cu ânima buna, e depusu in mane sigure sî consciintiose!

Sperézu cá preste putienu Ve voiú poté imbucurá nu numai cu promisiunea, ci deodata sî cu ofertele celoru 10-insi pentru „Fondulu Andreiu Muresianu!“ (**)

Floriceanu.

*) Nu trebue sê judecâmu asia sinistru pre barbatii nostri; ei facu, in sa déca n'au spriginulu multímii nu potú duce nici la unu resultatulu.
Red.

**) Amu primitu multe gratulâri sî promisiuni pentru proieptulu nostru, dara aceste suntu numai vorbe dulci sî frumóse, pana ce ar trebú sê vorbésca faptele.
Red.

Premie literarie.

Subscris'a redaptiune, dorindu a indemná pre scrietorii nostri beletristici la o nobila emulatiune, intru câtu i permitu giurstarile presinte, pune doue premie pentru operate beletristice. — Premiulu primu de patru auri se oferéza unei novele originale, care va fi mai buna d'între cele, ce voru emulá. Alu doilea premiu de doi auri lu va castigá poem'a cea mai buna, lasandu in liber'a voia a autorului alegerea obiectului sî a formei.

Operatele, scrise de mana straina si cu motto in frunte, pre langa epistóla sigilata, in care se fia motto si numele autorului respectivu, se tramita la redaptiunea subscrisa celu multu pana in finea lui Martiu c. v. 1864.

Pentru critisarea operatelor e cumpusa o comisiune, statatória d'in Dnii Vincentiu Babesiu, Alisandru Romanu si Ioapichiu Miculescu. Operatele premiate, d'impreuna cu cele, ce merita publicitatea, se voru comunicá in „Auror'a Romana.“

Redaptiunea „Aurorei Romane.“

Masime si reflexiuni morali.

(La Rochefoucauld.)

* Toti acei-a, cari si cunosc spiritulu, nu-si cunosc totu odata si ánim'a.

* Pentru a sci bine obiectele, trebue a cunosce bine particелеle, d'in cari constau, si fiindu aceste asia dîcandu infinitive, cunoscintiele nóstre suntu totudeuna superficiali si imperfecte.

* Juneti'a si schimba gustulu dupa ardórea sangelui, si betranetiele lu tiené prin dedare.

* Defeptele spirtului se inmaltiescu cu betranetiele, tocmai ca defeptele fetiei.

* Noi suntemu intru atátu-a dedati a ne fatiari altoru-a, incátu in urma ne fatiarimu nóa insî-ne.

* Celu mai adeveratu mediulocu de a fi insielatu este, de a se tiené pre sine mai intieptu, decátu pre altii.

* Adese ori e de ajunsu, ca omulu se fia necioplitu, pentru de a nu fi insielatu prin unu gábaciú.

* Debilitatea e unic'a eróre, pre care omulu nu o scia corege.

* E mai usioru a fi intieptu pentru altii, decátu pentru sine.

* Omulu nu e nici odata asia ridiculosu prin calitátile, ce posiede, ca prin cele ce afectéza, cá posiede.

* Omulu e câte odata pentru sine asia de nepasatoriu, ca tocmai pentru altii.

Gácitura de siacu.*)

ro-	ga-	Lim-	giu	ma-	bimu!	mó-	ta
ea	or-	b'a	simu!	sa	lim-	na-	vor-
Pen-	ma-	nu	b'a	Si-	Ro-	Al-	fru-
Ge-	Ca	see	Lim-	ba	tulu	o	siulu
ne-	tru	né-	fle-	ce	onu	si	seu
sa	dieu	ma-	biti	e	ar-	o	sce
ro-	sca.	Du-	mo-	su-	be-	Ah!	ce
ne-	nió-	scriti	Multu	vor-	dul-	Ca	iu-

*) Terminulu deslegárii e 11/23. Fevruariu.

Indreptare. In numerulu trecutu s'a virítu o eróre de tipariu. Ne rogámu, ca sírulu alu patrulea de pre pagin'a 11 se citésca de alu cincilea, si alu cincilea de alu patrulea. Cei ce cunoscú music'a voru fi oservatu indata erórea acést'a, cá-ci urméza intáiu doue síruri cu chei'a violinei, si apoi doue cu chei'a basului, in locu de unulu cu a violinei, si cela-l-altu cu a basului.

Telegrafulu redaptiunii.

(!) Dlui B. in V. Terminulu nu se póte amaná, afara de acea premiele suntu pentru o novela originala si o poema. Dóra fi-voru tempuri si mai bune, candu vomu poté premiá si drame.

(!) Dlui Buliga in Cernovitz. Coleg'a DTale are talentu poeticu. Cele tramise le vomu corege si potu se ésa sub alte nume, nu precum suntu botezate de autoru.

(!) „Catra Ddieu,“ va esi cu ce-va stramutare. „Pietatea la manastire“ amu pusu-o ad acta.

(!) Dlui V. R. in B. „La 15. Maiu,“ nu póte nici intr' unu feliu esi d'in cause neaternatorie de noi. „La colegii mei“ e preintardiata; cea-l-alta vomu intrebuintiá-o.

(!) Dlui D. in S. Balad'a DTale va esi in numerulu venitoriu.

(!) Dlui At. M. M. Asteptámu „Numeratur'a mare.“

(!) Dlui Marescu. Te-amu rogatu de articuli estetici pentru foisóra, neintielegandu correspondintie séu varietáti, cari ni vinu d'in alte párti. — Inclinatiune.

(!) Dlui Aloisiu Vládu: Amu predatu respectivului cartea tramisa, care, precum scimu, Ti-a comunicatu informatiunile cerute.

(!) Dlui Catrusca in Lugosiu: Mare multiamita. Festivitatea se va tiené; — ai bunetate tramite cele promise.

(!) La mai multi. Prenumeratiune pre unu patrariu de anu, ce e totu atátu-a cátu trei lung, nu se primesce, si de acea ne rogámu de toti acei domni, cari ni-au tramisu abanamentu numai pre unu patrariu de anu, se ni tramita si restulu, cá-ci altucum vomu fi siliti a incetá cu spedarea fóiiei.

Proprietariu, redaptoru respundietoriu si edatoriu: **IOANICHIU MICULESCU.**

Colucratoriu primu: **IONU IOVITIA.**

Mai avemu puçine esemplarie d'in anulu trecutu.

Cu tipariulu lui: **EMERICU BARTALITS.**